

“Nozares lielākais ikdienas izaicinātājs ir daba – laika apstākļi, tiem seko politika, kura var būt gan lauksaimniekus saudzējoša, gan dramatiski nedraudzīga,

Edgars Ruža.

ši segmenta būs jāiet prom. “Tie ir izdevumi, un tāpēc jautājums – kas tos segs lauksaimniekiem?” jautā K. Melnis. Viņš atgādina iepriekšējās prognozes par piena cenām – tās pieaugs, kad pasaulē augs pieprasījums pēc ēdiena, bet pasaulē patērētāju skaits aug, bet ne piens iepirkuma cenas Latvijā. “Algas arī ir pieaugušas, un, ja piens iepirkuma cenas stāv uz vietas, tad visu vajadzību apmierināšanai, nemaz nerunājot par lieliem investīciju projektiem, naudas vienkārši nav,” skaidro K. Melnis. Viņš arī uzskata, ka emisiju, augu aizsardzības līdzekļu izmantošanas samazināšanas prasību ieviešana lauksaimniekiem ES ir bezjēdzīga, ja tiek atļauts produkcijas imports no trešajām valstīm, kuru ražotājiem šādas prasības nav jāievēro. “Ja tā būs, tad savus pašmāju lauksaimniekus no vietējā tirgus izspiedīs lielās korporācijas, kuras ražos produkciju ārpus ES, to šajā teritorijā ievēdīs un brīvi tirgos,” norāda K. Melnis. Bez tam kopīgā emisiju bilance tikai tāpēc, ka šeit neražosim, bet visu importēs, planētas mērogā nemainīsies. “Latvieši ir sīksta tauta – strādāsim, un būtu pavisam cita konkurētspēja, ja ES valstīs nebūtu subsīdiu, kuru apmērs vecajās dalībvalstīs ir ievērojami augstāks nekā Latvijā. Būtu interesanti redzēt, kā šādos apstākļos strādā un konkurē Vācijas vai Nīderlandes lauksaimnieki ar mums tajā pašā vienotajā Eiropas tirgū,” tā K. Melnis.

Pozīcijas neatdos

Zemkopības ministrijas parlamentārais sekretārs Jānis Grasbergs norāda, ka lauksaimnieku vislielākais izaicinājums visos laikos ir bijuši un būs laika apstākļi. “Eiropa ir nostājusies uz Zaļā kursa ceļa, bet jāreķinās, ka citas valstis, kuras nav ES dalībvalstis, šo ceļu neies, bet savu produkciju gribēs realizēt ES, jo īpaši, ja tās cena būs pievilcīgāka patērētājiem nekā pašu mājās ražotais ar stingrajām prasībām un nosacījumiem,” skaidro J. Grasbergs. Viņš atzīst, ka šādā situācijā ir liels risks pašmāju ražotājiem pazaudēt savu mājas tirgu, jo imports spiedīs realizācijas cenas lejā, bet prasības būs uzcelušas ražošanas izmaksas. “Šāda situācija neiestājas, ja runas sakrīt ar darbiem un patērētāji pērk tikai tos produktus, kuri ražoti atbilstoši ES augu aizsardzības, CO₂ emisiju samazināšanas prasībām, un tādējādi to ievēdēji ES spiesti pakļauties pircēju vēlmēm,” alternatīvu iespējamo situāciju rāda J. Grasbergs. Viņš pieļauj, ka sākotnējie izaicinājumi var vēlāk pārvērsties par ieguvumiem Latvijas lauksaimniekiem.

“Mūsu zemniekiem ir jāpielāgojas jaunajām prasībām, nevajag pretnostatīt bioloģiskos pret konvencionālajiem pārtikas ražotājiem, un tādējādi kļūt ilgtspējīgākiem,” norāda J. Grasbergs. Vēl jo vairāk, ja Latvijā ir salīdzinoši laba situācija, jo, lai arī ekonomiskie rādītāji nav tie augstākie Eiropā, taču pēc zaļuma (bioloģiskās lauksaimniecības platību īpatsvara, augu aizsar-

dzības līdzekļu un antibiotiku izmantošanas mazuma) esam Eiropas līderi. “Piens tirgū Latvija ir atpalikusi par 10–15 un pat 20% no ES vidējās svaiga piens iepirkuma cenas, un tāpēc piens lopkopji nav varējuši daudz ko atļauties, ko varēja atļauties tādi paši piens piegādātāji Nīderlandē vai Dānijā, tāpēc Latvijas zemniekiem pārslēgšanās uz jauno kursu būs daudz vieglāka nekā minēto valstu konkurentiem,” tā J. Grasbergs. Viņš arī norāda, ka Latvijas pozīcija ir, ka visiem jaunajiem nosacījumiem un papildu ierobežojumiem būtu jābūt vienādiem visās ES dalībvalstīs un jebkuram ierobežojumam vai prasībai ir jābūt segtai ar finansēm. “Ja saimnieks savus laukus miglo vienu reizi gadā, tad viņam nav iespēju to samazināt par 50%, jo pusi lauka apstrādāt ar augu aizsardzības līdzekļiem nav ne ekonomiski pamatoti, ne arī lietderīgi,” tā J. Grasbergs. Viņš vēlas redzēt bioloģisko saimniecību platību pieaugumu uz tirgus spiediena rēķina, nevis uz administratīvo prasību rēķina. “Pielāgotas kultūras ir risinājums. Ja gribam izaudzēt pārtikas kviešus, tad bioloģiskajā saimniecībā to izdarīt būs pagrūti, bet griķus var. Tāpēc jau arī pašlaik konvencionālajā lauksaimniecībā strādājošie griķus audzē tieši tāpat kā bioloģiskajās saimniecībās,” norāda J. Grasbergs. Viņš atzīst, ka pagaidām uz daudziem lauksaimnieku jautājumiem skaidru atbilžu vēl nav, jo par tiem vēl notiek debates Eiropas institūciju līmenī. “Konvencionālajā lauksaimniecībā spēcīgās valstis apzinās, kas sagaida viņu lauksaimniekus, un tāpēc vēlas saudzīgāku pāreju,” uz vēl vienu sabiedroto norāda J. Grasbergs. Viņš norāda, ka pozīciju izstrāde notiek kopīgi ar lauksaimniekiem, un lēmums balstīts uz realitāti, lai nezaudētu konkurētspēju tirgū.

Pārdomāti lēmumi

“Nozares lielākais ikdienas izaicinātājs ir daba – laika apstākļi, kam seko politika, kura var būt gan lauksaimniekus saudzējoša, gan dramatiski nedraudzīga,” vērtē Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības *Latraps* valdes priekšsēdētājs Edgars Ruža. Viņš atgādina, ka Latvija mīl dažādas Eiropas prasības savās mājās pastiprināt un arī ne pārāk pārdomāti ar tām rīkoties. “Tas ir ļoti būtisks izaicinājums, ar ko zemnieku organizācijām būtu ļoti nopietni jāstrādā, lai no tā sevi pasargātu,” uzsver E. Ruža. Viņaprāt, Latvijai ir unikālas iespējas izmantot zemi un šeit valdošo klimatu, lai videi draudzīgi ražotu veselīgus, kvalitatīvus produktus salīdzinājumā ar daudzām citām valstīm. “70., 80. un 90. gados – laikā, kad pasaulē ļoti daudz ķīmiķoja, – Latvija savas ekonomiskās situācijas dēļ to nevarēja atļauties, bet tagad ejam ļoti cilvēkiem un videi draudzīgā virzienā,” skaidro E. Ruža. Viņš uzsver, ka šo Latvijas virzienu ļoti novērtē arī saražotās produkcijas pircēji ārzemēs.